

Det är en ny värld – Europa behöver ställa om för krig

Dagens Nyheter den 23 januari 2026

President Trump vill ta kontrollen över Grönland. Danmark har inte gjort nog för att skydda området från Ryssland och Kina, säger han. Endast USA kan skydda Grönland, men bara om Grönland tillhör USA.

Trump pratar som om vi inte är allierade, som om Nato inte finns. Inget gemensamt försvar, ingen artikel 5, endast nationella intressen. Han skulle kunna använda samma argument för att göra Kanada till den 51:a delstaten. Och de ser svaga ut, precis som Europa.

Det är absurt hur Trump ser ett ryskt hot mot Grönland men är övertygad om att Ryssland inte skulle vara ett hot mot Europa efter Ukrainainvasionen. Det är absurt hur han hotar med att införa tullar mot allierade som förstärker försvaret av Grönland, men fortfarande inte har infört några nya tullar eller andra åtgärder mot Ryssland.

Men Grönlandsfrågan och tullarna är en distraktion. Vi behöver inte omedelbart införa hämndtullar som svar på den senaste uppdateringen på Truth Social. Vi behöver fråga oss: Vad behöver vi göra för att upprätthålla den regelbaserade världsordningen?

Det är ett kärnvärde för Sverige och Europa. Territorium ska inte tas med våld, gränser ska respekteras. Det är ett fundament i FN-stadgan.

USA har tidigare varit den makt som satt kraft bakom orden. Men den tiden är förbi.

Europa behöver nu kraften att sätta handling bakom orden om den regelbaserade världsordningen. Kraften att sätta stopp för djungelns lag. Det största och för Europa viktigaste övertrampet är Rysslands invasion av Ukraina. Vi kan inte låta Ryssland vinna i Ukraina och vi kan inte låta Ryssland belönas för sin invasion. Då kommer Europas ord att eka tomma.

Vägen mot en ny regelbaserad världsordning går genom Ukraina. Europa måste hjälpa Ukraina, på allvar. Hjälpa så att Ukraina vinner, och Ryssland förlorar. Så att Ryssland inte är ett hot mot Europa på ett årtionde. Detta är Europas uppgift. Världen ser vad vi gör och drar sina slutsatser om Europa.

Den regelbaserade världsordningen vi vill ha kommer att kosta. Mer än de 5 procent av bnp som många Natoländer ska nå om fem eller tio år. Det målet var för att signalera till Trump att USA skulle stanna i Nato. Det vi behöver nu är något annat, en europeisk styrka som på egen hand kan sätta kraft bakom orden. Det kommer kosta mer och det kommer kosta nu. Kanske dubbelt så mycket under en period av snabb utbyggnad, en period då vi inte säkert kan räkna med att ha USA:s förmågor i ryggen.

Europa behöver hjälpa Ukraina kraftfullt och vi behöver bygga upp våra europeiska förmågor. Det kräver att vi i alla fall delvis ställer om våra ekonomier till produktion av krigsmateriel. Bygg

drönerfabriker över hela Europa, nya fabriker för kryssningsrobotar och luftvärn – och inför flerskift på de som redan finns.

Det behöver produceras så snart som möjligt och skickas direkt till Ukraina, att använda som de ser bäst. Vi behöver satelliter och system för övervakning och kommunikation. Och vi behöver logistiksystem och tunga transportplan, både så att vi kan skydda oss vid angrepp och kunna ingripa vid kriser. Det behövs för att avskräcka framtida hot.

Det är rätt av våra svenska och europeiska politiker att stå upp för våra värderingar. Men det görs inte utan kostnad. Våra politiker behöver tala klarspråk och säga att det kommer krävas ekonomiska uppoffringar för att stå upp för våra värderingar. Även om Sverige har bra statsfinanser är det nog inte möjligt att finansiera allt med mer lån.

Alla behöver vara med och betala. Lägre bidrag, slojade välfärdsprogram och högre skatter måste vara på bordet. Det gäller hela Europa. Vi lever inte i fred längre och försvaret av våra värderingar är viktigt.

Vi behöver inte möten och starka uttalanden. Och vi behöver inte hämndtullar för att visa oss sturska. Vi behöver ställa om våra samhällen till den nya världen. En värld där Europa behöver klara sig på egen hand. Hur vi kommer till ett Europa som står på egna ben är frågan som överskuggar allt annat just nu. Sverige behöver raskt rusta sig för denna värld. Vi behöver göra det tillsammans i Nordeuropa, och i Europa som helhet.

EU måste inse att vi lever i en säkerhetskris där vi behöver ta snabba beslut. Krisen påverkar försörjningen av varor som behövs för vår autonomi. Det är därför rimligt att använda artikel 122 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt där beslut kan tas med kvalificerad majoritet. Den användes nyligen för att permanent frysa ryska tillgångar i Europa.

Det är viktigt att EU kan ta snabba beslut för att skydda unionens kärnvärden och detta är ett sätt att undvika att det krävs enighet för EU beslut. Sedan behöver vi reformera EU:s beslutsordning så att den är anpassad för en värld där Europa måste försvara den regelbaserade världsordningen.

Sverige, de nordisk-baltiska länderna och Polen ser situationen på liknande sätt. Vi behöver sätta igång omedelbart. Det går inte att vänta på konsensus i EU-möten. Vi måste agera med likasinnade med en gång. Vi behöver visa vägen för resten av Europa, och arbeta för att anpassa EU till den nya världen. Och vi behöver sätta igång nu.

Martin Ljunge